

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-РЕСУРСІВ НА УРОКАХ ЕКОНОМІКИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Кожна людина у своєму житті бере участь у різних економічних відносинах, тому вивчення економіки, як будь-якої іншої дисципліни, вкрай необхідне. Вже в шкільні роки учень починає замислюватися про вибір своєї майбутньої професії, а така предметна галузь як економіка може допомогти зробити свій вибір та адаптуватися до життя у суспільстві оскільки сприяє формуванню певної економічної культури, фінансової грамотності та підприємницької компетентності учня. Навчальний предмет «Економіка» для школярів є джерелом формування норм поведінки, розуміння та визнання демократичних цінностей, поваги до права власності, етичних норм підприємництва. Неможливо уявити цілісний світогляд сучасного школяра без знання основ економічних відносин, інститутів, процесів, що існують в різних країнах.

Нині середня школа має право вибирати, як викладати економіку учням. На даний час у більшості шкіл викладання економіки починається з 8-9-х класів, в деяких школах з 5-6-х класів, також видано низку нормативних документів що регулюють викладання економіки в школі серед яких можна відділити такі як:

- Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Економіка» для 10-11 класів (профільний рівень), затвердженої у 2017 році (Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407).
- Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Фінансова грамотність» рекомендована МОН України (лист МОН від 28.05.2019 № 1/11-4995)
- Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня (Наказ МОН від 28.11.2019 № 1493), в якій зазначено, що орієнтовна кількість годин для профільного предмета «Економіка» складає для 10-го класу – 3 години та для 11-го класу – 3 години) (<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-tipovoyi-osvitnoyi-programi-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-iii-stupenya>)
- Модельна навчальна програма «Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи» для закладів загальної середньої освіти та рекомендована МОН України (Наказ МОН України від 12.07.2021 № 795).
- Методичні рекомендації про викладання економіки, підприємництва та фінансової грамотності у 2021/2022 навчальному році (Додаток до листа МОН України від 22.09.2021 № 1/9-482)

В методичних рекомендаціях про викладання економіки, підприємництва та фінансової грамотності у 2021/2022 навчальному році зазначено, що сучасна шкільна економічна освіта включає два компонента, а саме:

- формування системних економічних знань, умінь в учнів, що ґрунтується на принципах фундаментальності, варіативності, гуманізації та гуманітаризації змісту освітнього процесу, здатності оперувати цими знаннями та застосовувати їх;
- формування компетентності *підприємливості* та *фінансової* грамотності як важливих якостей, необхідних для ефективного виконання економічних завдань, впродовж навчання та подальшій самореалізації у самостійному житті.

У 2021/2022 навчальному році у 10 (11) класах предмет «Фінансова грамотність» вивчатиметься як вибірково-обов'язковий предмет за новими навчальними програмами «Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?» для 10 (11) класів закладів загальної середньої освіти.

Для учнів 5 – 9 класів існує можливість вивчати фінансову грамотність як варіативний курс за програмами: «Родинні фінанси» для 5 класу, «Фінансово грамотний споживач» для 6 класу, «Фінансова культура» для 7 класу, «Прикладні фінанси» для 8 класу, «Економіка & фінанси» для 9 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Довгань А. І., Часнікова О. В., та ін. за заг. ред. Смовженко Т. С.)

Слід зазначити, що компетентність «Підприємливість і фінансова грамотність» є ключовою для всіх освітніх галузей. Метою предмета є формування вмінь учнів інтегрувати набуті знання з математики, інформатики, економіки, права тощо для розв'язування життєвих проблем, пов'язаних з безпечним забезпеченням власного і суспільного добробуту.

Низка прийнятих та затверджених нормативних документів щодо викладання економічних дисциплін дозволяє включити їх в навчальну програму школи. Для ефективного навчання учнів економіці необхідно забезпечити школу високоосвіченими вчителями, які використовують у своїй роботі сучасні методики та засобами навчання. Це особливо важливо на сьогодні під час запровадження карантинних заходів та необхідності переходу до дистанційного навчання. Розглянемо різні цифрові освітні ресурси та сервіси, які можуть бути використані вчителем як для організації освітнього процесу в режимі онлайн, так і для змішаного навчання з економічних дисциплін.

Так на сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» вчителі можуть знайти навчальні програми з економіки та фінансової грамотності, а в розділі «Електронна бібліотека» в доступі знаходяться електронні версії підручників з економіки, такі як:

- Онлайн-версія підручника «Економіка» (профільний рівень) для 11 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Криховець-Хом'як Л. Я., Длугопольський О. В., Вірковська А. А.) Підручник рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ МОН № 472).
- Онлайн-версія підручника «Економіка» (профільний рівень) для 11 класу (Крупська, Тимченко, Чорна Т. І.) Підручник рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ МОН № 472).
- Онлайн-версія підручника «Економіка» (профільний рівень) для 10 класу (Крупська, Тимченко, Чорна Т. І.) Підручник рекомендований Міністерством освіти і науки України (наказ МОН № 551).

Наступний ресурс, який може бути корисним для вчителя є сайт «Урок.ОСВІТА.УА.». На даному ресурсі вчитель може знайти практичні розробки для організації уроків з економіки (конспекти занять та уроків, методичні розробки, презентації, тести, сценарії заходів, статті та розробки проєктів). Так, наприклад на даному ресурсі розміщено методичний посібник «Використання економічних ігор у процесі вивчення економіки». У збірнику представлені методичні матеріали для проведення економічних ігор, конкурсів, математичних тренінгів з економіки у 10-11-х класах. Розробки цих тем є важливою складовою навчання економіки та сприяє підвищенню інтересу до предмету, що дозволить сформувати підприємницьку компетентність учня.

Київська школа економіки розробила безкоштовний онлайн курс «Економіка без міфів», в якому пояснюється як працює економіка, та розвінчуються основні міфи про неї. Запис на курс відкритий постійно, до нього є можливість приєднатися у будь-який час і навчатися у зручному темпі. Курс складається з 5 тем, які надають знання щодо вимірювання економіки країни та безробіття, розуміння інфляції та виникнення економічної кризи, механізми регулювання економіки державою тощо. За бажанням можна отримати сертифікат за умови складання тесту. Авторами курсу є досвідчені фахівці з економічної освіти.

Національна освітня платформа «Всеосвіта» об'єднує активних освітян та допомагає вчителям підвищувати свій професійний рівень проводячи вебінари на актуальні освітні теми, загальноосвітні онлайн-курси, інтернет-олімпіади. На даному ресурсі також розміщено необхідні інструменти для організації дистанційного навчання, міститься бібліотека методичних матеріалів, яка пропонує вчителю за напрямом економіка біля 1 580 матеріалів.

Є платні та безкоштовні ресурси, які включають: плани-конспекти занять, розробки уроків, презентації, практичні заняття, тести тощо. Вчитель має можливість завантажити свої розробки, обговорити та поділитися своїм досвідом з іншими.

Український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus». Головною метою проєкту є безкоштовне надання онлайн-доступу до курсів університетського рівня всім бажаючим, а також надання можливості публікувати та розповсюджувати такі курси провідним викладачам, університетам та компаніям. На даному ресурсі розміщено курс «Економіка на кожен день». Автори курсу знайомлять з можливостями та обмеженнями економіки; роботою ринку; правильним керуванням доходами та витратами; податками; конкуренцією та монополією; впливом держави на економіку; міжнародною спеціалізацією. Курс розраховано на 4 тижні (6 годин лекцій та понад 15 годин самостійної роботи). Курс розроблено в рамках ініціативи Центру вільного ринку Бендукідзе (англ. Bendukidze Free Market Center) «Економічна грамотність для всіх» та є безкоштовним. Після успішного проходження курсу учасники отримують сертифікат.

Освітній проєкт «На Урок» – освітній онлайн-портал для вчителів, який включає комплекс авторських матеріалів, структурований за окремою темою і розроблений із метою самоосвіти вчителів. Авторами курсів є педагоги-практики та фахівці. Зареєстрованим користувачам надається необмежений доступ до навчальних матеріалів курсу. Вчителі мають доступ до матеріалів з економіки, які включають: розробки уроків, матеріали до уроків, контрольні роботи, методичні рекомендації, сценарії, планування, позакласні заходи, інтегровані уроки, майстер-класи, конспекти занять тощо. Для свого професійного розвитку вчитель на платформі може вибрати вебінари (636) або інтернет конференції (72), обравши зручний для себе формат роботи та напрям (практичні прийоми, ІКТ, інтегроване навчання, креативне та критичне мислення, робота закладу освіти й інші), отримати свідоцтво, що підтверджує професійне зростання.

Слід також зазначити, що для успішного розвитку шкільної економічної освіти необхідно, щоб вона стала реальною складовою загальної освіти, для того щоб кожен випускник загальноосвітньої школи отримав необхідний обсяг знань з економіки та в нього сформувалася підприємницька компетентність.

Необхідно зауважити щодо розробки якісного навчально-методичного забезпечення для всіх вікових груп загальноосвітньої школи. Особливо в умовах дистанційного навчання для досягнення якісно нових результатів навчання, виникає потреба у створенні нових за структурою та змістом цифрових підручників, онлайн ресурсів, які не тільки мають бути джерелом навчальної інформації, що розкриває зміст, передбачений навчальною програмою, а й виступали засобом формування навичок та ціннісних установок учня, необхідних йому в подальшому житті. Важливою складовою економічної освіти учня є забезпечення школи сучасними грамотними вчителями. Ніяке чудове технічне оснащення шкіл у рамках проведених реформ не принесе результатів, поки до школи не прийде сучасний високоосвічений учитель, якій досконало володіє цифровими засобами для організації навчання. Для вирішення цього завдання необхідно реформувати педагогічну освіту та переглянути систему перепідготовки та підвищення кваліфікації вчителів, розробити механізми заохочення вчителя до свого професійного розвитку.

Використані джерела:

1. Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/> (дата звернення: 03.02.2022).
2. Сайт «Урок.ОСВІТА.УА.». URL: <https://urok.osvita.ua/> (дата звернення: 03.02.2022).
3. Онлайн курс «Економіка без міфів». URL: <https://kse.ua/ua/kse-course/ekonomika-bez-mifiv/> (дата звернення: 03.02.2022).
4. Національна освітня платформа «Всеосвіта» URL: <https://vseosvita.ua/> (дата звернення: 03.02.2022).

5. Курс «Економіка на кожен день». URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+ECO101+2020_T3/about (дата звернення: 03.02.2022).
6. Освітній проєкт «На Урок». URL: <https://naurok.com.ua/> (дата звернення: 03.02.2022).